

Prilagojeni izobraževalni program z nižjim
izobrazbenim standardom (NIS)

GLASBENA UMETNOST

Učni načrt

Razporeditev ur predmeta:

Število ur	1. razred	2. razred	3. razred	4. razred	5. razred	6. razred	7. razred	8. razred	9. razred	skupaj
Tedensko	2	2	2	2	1	1	1	1	1	/
Letno	70	70	70	70	35	35	35	34	33	452

Učni načrt

Glasbena umetnost

Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom (NIS)

Avtorji posodobljenega učnega načrta:

dr. Inge Breznik, Zavod RS za šolstvo

dr. Tina Bohak Adam, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

dr. Ada Holcar, Zavod RS za šolstvo

Loredana Sajovic, CIRIUS Vipava

dr. Vojko Veršnik, III. OŠ Slovenj Gradec

Konzulentka:

Dragana Žunič, Zavod RS za šolstvo

Strokovni pregled:

dr. Branka Rotar Pance, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Darinka Pirc, Osnovna šola Dragotina Ketteja Novo mesto

Uredili:

dr. Inge Breznik, Zavod RS za šolstvo

dr. Tina Bohak Adam, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izdala: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Darjo Felda

Za zavod: dr. Vinko Logaj

Spletna izdaja

Ljubljana 2024

Objava na spletni strani: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/OS/Ucni-nacrti/GLASBENA-UMETNOST-1.-9.-RAZRED-2024.pdf>

Posodobljeni učni načrt za predmet glasbena umetnost v prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 233. seji dne 18. januarja 2024.

Posodobljeni učni načrt za glasbeno umetnost v prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom je pripravila predmetna komisija za posodabljanje učnega načrta. Pri posodabljanju je izhajala iz predhodnega učnega načrta za predmet glasbena umetnost v prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://www.cobiss.si/)-ID [184174339](https://www.cobiss.si/184174339)

ISBN 978-961-03-0830-0 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	4
2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA	5
3 OPERATIVNI CILJI IN STANDARDI ZNANJA V PRVEM VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU	6
3.1 Operativni cilji	6
3.2 Standardi znanja	6
4 OPERATIVNI CILJI IN STANDARDI ZNANJA V DRUGEM VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU	7
4.1 Operativni cilji	7
4.2 Standardi znanja	7
5 OPERATIVNI CILJI IN STANDARDI ZNANJA V TRETJEM VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU	8
5.1 Operativni cilji	8
5.2 Standardi znanja	8
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	9
6.1 Uresničevanje ciljev predmeta	9
6.2 Medpredmetne povezave	14
6.3 Preverjanje, formativno spremljanje in ocenjevanje znanja	16
6.4 Individualizacija in diferenciacija	16
6.5 Digitalna tehnologija	17

1 OPREDELITEV PREDMETA

Glasba je pojem, ki ga lahko interpretiramo na več načinov: kot umetnost, obliko zabave ali nasprotje govora oz. hrupa. Je del kulture človeka in človekova potreba, saj obstaja v vsaki kulturi in vseh časih. Izraža njegovo željo po oblikovanem zvočnem okolju, zvočni komunikaciji in ustvarjalnosti. Je široko odprta zakladnica obče človeške kulture. Njene vrednote so nenadomestljiv dokaz kulturne samobitnosti.

Brez glasbe ni popolnega razvoja osebnosti, saj usmerja in razvija posameznikove glasbene sposobnosti, spretnosti in znanja ter muzikalnost. Je oblika komunikacije, ki pomembno vpliva na občutja, misli in delovanje učencev, jih razveseljuje, vedri in bogati njihovo estetsko razsežnost. Pomaga jim razumeti sebe v odnosu do drugih, njihovo dožemanje okolice ter odnos do sveta. Posledično mora biti navzoča v celotni izobraževalni vertikali, glasbene izkušnje pa bi morale biti pozornosti vreden del vsakodnevnega pouka.

Glasba odpira širino kulturnih potreb, osvešča za umetniške vrednote in ekologijo zvočnega okolja ter razvija estetsko občutljivost in kritično mišljenje. Na ta način dopolnjuje kulturno in socialno življenje ter sooblikuje zdravo zvočno okolje.

Sodobna glasbena vzgoja izhaja iz glasbe kot umetnosti in glasbenopedagoške znanosti. Umetnost jo opredeljuje kot glasbeno produkcijo (ustvarjalnost), reprodukcijo (poustvarjalnost) in recepcijo (ustvarjalno sprejemanje). Procesi glasbenega učenja in poučevanja spodbujajo razvoj glasbenega doživljanja in mišljenja ter vplivajo na razvoj glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj. Temeljne metode glasbenega poučevanja in učenja se uresničujejo z dejavnostmi izvajanja, ustvarjanja in poslušanja glasbe. To omogoča sprejemanje različnih oblik glasbe ter njeno presojanje in vrednotenje.

Pouk glasbene umetnosti v okviru prilagojenega izobraževalnega programa z nižjim izobrazbenim standardom učencem omogoča izražanje svojih doživetij in opažanj, jim odpira svet v sproščeno komunikacijo in medsebojno sodelovanje ter razvija pozitivno samopodobo in samozavest. Glasbene aktivnosti znotraj izobraževalnega programa pomembno prispevajo k razvoju splošnih sposobnosti in veščin učencev, kar jim omogoča učinkovitejše učenje na vseh razvojnih področjih ter uspešno razvijanje celovite osebnosti in lastnega značaja. Pridobivanje temeljnih glasbenih izkušenj predstavlja osnovo za njihovo nadaljnje udejstvovanje v drugih glasbenih aktivnostih (npr. v pevskih zborih, instrumentalnih sestavih).

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Učenec skladno z lastnimi zmožnostmi pri pouku glasbene umetnosti v prilagojenem programu z NIS:

- svoje doživljanje izrazi v aktivnem glasbenem udejstvovanju pri petju, igranju na glasbila in zvočila, ustvarjanju in poslušanju glasbe,
- razvija glasbene sposobnosti in izvajalske spretnosti,
- razvija slušno senzibilnost in bogati notranje slušne predstave,
- razvija odgovornost in smisel za sodelovanje v različnih zasedbah in oblikah glasbenega udejstvovanja,
- razvija pozitiven odnos do nacionalne in svetovne glasbene dediščine,
- spoznava glasbeno literaturo, ustvarjalce in poustvarjalce ter zakonitosti glasbenega jezika,
- kritično presoja in vrednoti glasbo,
- spoznava zdravo zvočno okolje,
- se glasbe veseli in se sprošča ob njej,
- povezuje glasbo z drugimi področji znanja,
- varno in odgovorno uporablja sodobno digitalno tehnologijo.

3 OPERATIVNI CILJI IN STANDARDI ZNANJA V PRVEM VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU

3.1 Operativni cilji

IZVAJANJE	USTVARJANJE	POSLUŠANJE
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doživeto poje ljudske in umetne otroške pesmi, • širi glasovni obseg, razvija tehniko petja in intonacijo sam ali v skupini, • razvija enakomerno izreko izštevanek in drugih besedil, • igra na izbrana glasbila in ob tem razvija tehniko igranja, • z glasbili spremlja petje. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustvarja zvočne slike z zvoki in toni, • si izmišlja ritmične in melodične vsebine, • soustvarja glasbo / zvočne slike za krajše glasbene vsebine ali glasbeno pravljico, • ustvarjalno izraža glasbena doživetja in slušne zaznave v glasbenem in/ali drugih umetnostnih jezikih (gibalno-plesno, likovno in besedno). 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doživljajsko posluša glasbo in ji sledi (pogloblja zbranost in pozornost), • prepoznava izrazne prvine (tonske višine: visoko – nizko; trajanje: kratko – dolgo, tišina – pavza; tempo: hitro – počasi; dinamika: glasno – tiho), • spoznava in razume glasbene pojme: skladatelj, ljudska in umetna pesem, skladba, zborovodja, pevski zbor, dirigent, orkester, glasbena pravljica.

3.2 Standardi znanja

Standardi znanja določajo obseg in zahtevnost znanja ter so osnova pri vrednotenju učnega napredka učencev. **Minimalni standardi znanja** so zapisani s poudarjenim tiskom.

IZVAJANJE	USTVARJANJE	POSLUŠANJE
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doživeto poje pesmi sam ali v skupini, • izreka izštevanke in druga besedila, • igra na izbrana glasbila. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • preizkuša zvoke in tone, • (so)ustvari ritmične in melodične vsebine, • ustvarjalno izrazi glasbena doživetja in slušne zaznave v različnih umetnostnih jezikih. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doživljajsko posluša glasbo in ji sledi, • prepozna glasbene prvine, • razume in uporablja glasbene pojme.

4 OPERATIVNI CILJI IN STANDARDI ZNANJA V DRUGEM VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU

4.1 Operativni cilji

IZVAJANJE	USTVARJANJE	POSLUŠANJE
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izvaja (poje, igra) slovensko in tujo ljudsko ter umetno glasbo, • razvija nadzor glasu, ritmični in melodični posluš, izboljšuje tehniko petja ter skrbi za svoj glas, • spoznava različna glasbila in načine igranja nanje, • razvija osnovno orientacijo v grafičnem zapisu. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eksperimentira z zvoki in toni ter dopolnjuje in ustvarja krajše glasbene motive, vsebine, • ustvarjalno izraža glasbena doživetja in slušne zaznave v glasbenem in/ali drugih umetnostnih jezikih ter jih vrednoti, • oblikuje lasten grafični zapis. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doživljajsko in analitično posluš glasbo, • pogloblja zaznavo izvajalskih sredstev, izraznih prvin (ritem, melodija, tempo, dinamika, zvočna barva), • spoznava in razume glasbene pojme: vokalna, instrumentalna in vokalno-instrumentalna glasba, note, partitura, kitica –refren, uvod – medigra-zaključek ter poimenuje različne pevske in instrumentalne sestave, družine glasbil.

4.2 Standardi znanja

Standardi znanja določajo obseg in zahtevnost znanja ter so osnova pri vrednotenju učnega napredka učencev. **Minimalni standardi znanja** so zapisani s poudarjenim tiskom.

IZVAJANJE	USTVARJANJE	POSLUŠANJE
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doživeto poje sam ali v skupini domače in tuje ljudske ter umetne pesmi, • enakomerno izreka ritmična besedila, • igra na glasbila krajše glasbene vsebine, • sledi grafičnemu zapisu. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dopolnjuje in/ali ustvari krajšo glasbeno vsebino, • ustvarjalno izrazi glasbena doživetja in slušne zaznave v različnih umetnostnih jezikih, • ustvari lasten grafični zapis. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doživljajsko in analitično posluš glasbo, • prepozna glasbene prvine, • razume in uporablja glasbene pojme.

5 OPERATIVNI CILJI IN STANDARDI ZNANJA V TRETJEM VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU

5.1 Operativni cilji

IZVAJANJE	USTVARJANJE	POSLUŠANJE
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> izvaja (poje, igra) slovensko in tujo ljudsko ter umetno glasbo ter razvija sposobnosti estetskega oblikovanja, pogloblja nadzor glasu, ritmični in melodični posluš, izboljšuje tehniko petja ter skrbi za svoj glas, pogloblja tehniko in načine igranja na različna glasbila, orientira se v grafičnem in notnem zapisu. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> eksperimentira z zvoki in toni ter dopolnjuje in ustvarja glasbene vsebine v zaokroženo celoto, ustvarjalno izraža glasbena doživetja in slušne zaznave v glasbenem in/ali drugih umetnostnih jezikih ter jih vrednoti, ustvarja in uporablja lasten grafični ter notni zapis. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> doživljajsko in analitično posluša glasbo, analitično zaznava, razlikuje in ugotavlja izvajalska sredstva in izrazne prvine (ritem, melodija, tempo, dinamika, zvočna barva) ob izbrani glasbi različnih obdobij, žanrov ter zvrsti, spoznava in razume glasbene pojme, vezane na izbrane glasbene primere različnih obdobij, žanrov in zvrsti.

5.2 Standardi znanja

Standardi znanja določajo obseg in zahtevnost znanja ter so osnova pri vrednotenju učnega napredka učencev. **Minimalni standardi znanja** so zapisani s poudarjenim tiskom.

IZVAJANJE	USTVARJANJE	POSLUŠANJE
<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> poje domače in tuje ljudske ter umetne pesmi ob upoštevanju elementov interpretacije, upoštevava osnove tehnike petja, igra na glasbila krajše glasbene vsebine, se orientira v grafičnem in notnem zapisu. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> ustvari zaokroženo glasbeno vsebino, ustvarjalno izrazi glasbena doživetja in slušne zaznave v različnih umetnostnih jezikih, ustvari in uporabi lasten grafični in/ali notni zapis. 	<p>Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> doživljajsko in analitično posluša glasbo, analitično prepozna, razlikuje izvajalska sredstva in izrazne prvine, razume in uporablja glasbene pojme.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

6.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Učni načrt za glasbeno umetnost sestavljata dva dela: osnovni del in didaktična priporočila. Oblikovan je tako, da omogoča učitelju avtonomijo pri iskanju poti za doseganje ciljev. Tako kot učni načrti ostalih predmetnih področij je tudi učni načrt za glasbeno umetnost ciljno naravnani. Pri načrtovanju učnega procesa izhajamo iz splošnih in operativnih ciljev predmeta. Učitelj lahko cilje znotraj učnih enot združuje in prilagaja specifikam dela z učenci v prilagojenem programu z NIS. V učnem načrtu so cilji oblikovani po posameznih vzgojno-izobraževalnih obdobjih, znotraj katerih so zapisani enovito za vse glasbene dejavnosti. Učitelj pri načrtovanju učnega procesa prosto izbira, katere cilje bo realiziral v posameznem razredu. Prav tako pa učni načrt, zaradi specifičnosti in raznolikosti učencev, vključenih v prilagojeni program z NIS, omogoča učitelju prenos nerealiziranih ciljev v naslednje vzgojno-izobraževalno obdobje za posamezne učence.

Struktura učnega načrta sledi trem vzgojno-izobraževalnim obdobjem, za katera so po uvodni opredelitvi in splošnih ciljeh predmeta predstavljeni operativni cilji ter standardi znanja, sledijo pa specifična didaktična priporočila ter priporočene vsebine, med katerimi učitelj izbira (po potrebi tudi v dogovoru z učenci), in znanja izvajalcev. Vsebine, učne metode, oblike in čas izvedbe učitelj prilagaja predznanju učencev ter specifikam dela v posameznem razredu.

Standardi znanja predstavljajo izhodišče za preverjanje in ocenjevanje znanja pri predmetu ter so prilagojeni za izvedbo v prilagojenem programu z NIS. Znotraj standardov znanja so opredeljeni tudi minimalni standardi znanja, ki so v besedilu zapisani krepko. Prag za doseg minimalnih standardov je prilagojen tako, da je lahko vsak učenec, vključen v prilagojeni program z NIS, tudi uspešen. Učitelj oblikovane cilje in standarde znanja sooblikuje s cilji, določenimi v individualiziranih programih posameznih učencev.

Didaktična priporočila neposredno usmerjajo delo učitelja. Zapisana so v obliki priporočil in praks, ki so se izkazale kot učinkovite pri načrtovanju in izvedbi sodobnih praks pri pouku glasbe v prilagojenem programu z NIS. Namen didaktičnih priporočil je predstaviti paradigme sodobne didaktike glasbe, izpostaviti razvojno primerne pristope k učenju in poučevanju glasbe v posameznih vzgojno-izobraževalnih obdobjih ter nakazati možnosti za medpredmetno povezovanje in vključevanje digitalne tehnologije v pouk.

Učenje in poučevanje glasbe naj bo naravnano celostno in dejavnostno. Celostni pouk glasbe naj spodbuja in omogoča doseganje glasbenih ciljev na čustveno-socialnem, gibalnem in spoznavnem področju razvoja. Dejavnostno naravnani pouk pa naj poudarja aktivno udeležnost učencev v dejavnostih izvajanja, ustvarjanja in poslušanja glasbe, v okviru katerih učenci pridobijo neposredne glasbene izkušnje, poglobljajo doživljanje, ohranjajo interes za glasbo, razvijajo glasbene sposobnosti in izvajalske spretnosti ter spoznavajo zakonitosti glasbenega jezika.

Učitelj naj avtonomno, vendar strokovno izbira kvalitetne glasbene vsebine, jih ob upoštevanju zakonitosti in posebnosti procesno-razvojnega načrtovanja prilagaja učencem ter jim zagotavlja pridobivanje glasbenih izkušenj in znanj v različnih učnih okoljih.

Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju privzgamemo pri učencih ljubezen do glasbe, spodbujamo glasbeno sodelovanje ter čim več gibanja ob glasbi in v njej. Poudarek je na razvoju elementarnega glasbenega posluha, kar je podlaga za učenčevo nadaljnje izbiranje, poslušanje, izvajanje in ustvarjanje glasbe.

Petje je osnovna dejavnost, s katero se spodbuja glasbeni razvoj, pridobiva izkušnje in pogloblja doživljanja, širi glasovne zmožnosti in obseg. Izbor pevskega repertoarja naj izhaja iz kriterijev umetniške vrednosti skladno z razvojnimi značilnostmi in specifikami otrok. Pesmi naj bodo raznolike glede na glasbene prvine in vsebine (ritem, melodija, tonaliteta, tonski načini, interpretacija), tematike in razpoloženja (npr. praznovanja, dogajanja v naravi, predmeti, običaji) ter načine izvedb in sestave (npr. zbor, solist, petje s spremljavo ali brez nje). Učitelj naj izbira enostavne melodije in učence v skladu z njihovimi zmožnostmi vodi k petju zahtevnejših melodij. Prav tako naj glede na zahtevnost postopno izbira primerna besedila in vse ostale našteje elemente. Pevski repertoar učencev naj širi z izborom slovenskih enoglasnih ljudskih in umetnih pesmi ter smiselno vključuje tudi pesmi drugih kultur. Pri izboru pesmi naj bo pozoren na ustrezen tonski obseg melodije ter primerno tonaliteto. Temeljna metoda učenja naj bo imitacija oz. posnemanje odraslega (pripevanje, posnemanje glasbenih fraz). Učitelj naj bo pozoren na točno začetno intonacijo, korektno izvedbo, estetsko oblikovanje (pevska izreka in diha, tempo, dinamika). Doživeto petje naj spodbuja s čustvenim pristopom pri razlagi besedila, slikovnim gradivom, izražanjem različnih razpoloženj, predvsem pa s pogostim ponavljanjem pevskega gradiva na najrazličnejše načine ter postopnim usmerjanjem k samostojnemu poustvarjanju in vrednotenju izvedb.

Ritmična izreka naj temelji na raznolikih in zanimivih ritmičnih besedilih (npr. izštevanke, pregovori, uganke, ritmična zaporedja zlogov in imen). Uvajamo jo z igro odmeva, ob občutenju glasbenega utripa, ki ga lahko podkrepimo z gibanjem (npr. korakanje) ter ozvočimo z lastnimi glasbili (npr. z rokami). Izreko postopoma nadgradimo z igro na glasbila z jasno artikuliranim zvokom (npr. boben, paličice). Učitelj naj bo pozoren na primerno hitrost izvajanja in enakomerno izvedbo.

Igranje na glasbila naj se začne z raziskovanjem in preizkušanjem zvokov oz. seznanjanjem z različnimi zvočili in glasbili. Učitelj naj individualno pristopa in pomaga učencem pri usvajanju enostavnih tehnik igranja najprej z lastnimi glasbili, kasneje pa z uvajanjem Orffovih in drugih glasbil. Učenci naj z glasbili spremljajo ritmično izreko in petje ter ustvarjajo krajše glasbene vsebine. Pri spremljavi naj se uvaja bordun, ostinato ali izvajanje besednega ritma in metruma. Za skupinsko improvizacijo uporabimo pentatoniko.

Glasbeno-didaktične igre, ki omogočajo spoznavanje elementov glasbe, spodbujajo razvoj

ritmičnega, melodičnega in harmonskega posluha, izvajalskih spretnosti ter poglobljajo glasbeni spomin, naj učitelj smiselno izbira glede na obravnavano vsebino.

Pod *ustvarjanje* spadajo poustvarjanje glasbenih vsebin, glasbeno izmišljanje in dopolnjevanje glasbenih vsebin ter ustvarjalno izražanje glasbenih doživetij in predstav. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju naj se udejanja ob različnih lastnih dejavnostih učenca, kot so eksperimentiranje, preizkušanje, ustvarjanje kratkih glasbenih vsebin, gibno-plesno ustvarjanje, rajanje in ples ter likovno in besedno izražanje.

Poslušanje je sestavni del vseh glasbenih dejavnosti. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju naj bo usmerjeno v pridobivanje bogatih zvočnih izkušenj in razvoj sposobnosti zbranega poslušanja, kar vpliva na poglobljeno doživljanje, zaznavanje izraznih prvin (ritem, melodija, barva, hitrost, glasnost), izvajalskih sredstev (glas, glasbila) ter oblik in vsebin (npr. uspavanka, koračnica, pesem). Učenci naj čim večkrat poslušajo učiteljevo živo izvedbo petja ali izvajanja glasbe. Poslušanje posnetkov različnih zvrsti, žanrov, glasbenih sestavov in vsebin naj vključuje začetno motivacijo (npr. poslušalska vprašanja), večkratno poslušanje ter povratno informacijo, sprva vezano na metodo doživljajskega poslušanja in izražanje učenčevih doživetij.

Učenci naj spoznavajo *glasbeni jezik*, pri čemer naj učitelj izraze in pojme uvaja postopoma (npr. prepoznavanje različnih razpoloženj in sporočilnosti: vesela, žalostna, hitra, počasna glasba, prepoznavanje odnosov npr. višji – nižji, daljši – krajši).

Pri delu z učenci s posebnimi potrebami naj učitelj izkoristi pozitivne učinke glasbe, s pomočjo katerih je mogoče razvijati socializacijo, medsebojno komunikacijo, ustvarjati čustveni kontakt, usmerjati vedenje, izboljšati koncentracijo in spominske sposobnosti, razvijati govor in motoriko ipd.

Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

Učitelj naj ohranja in spodbuja interes ter veselje do muziciranja pri učencih. Izbira naj zahtevnejše glasbene vsebine ter vsebine s področij glasbene literature ter učence seznanja z zakonitostmi glasbenega jezika in jih vodi k njihovem razumevanju. Na ta način naj utrjuje ali pogloblja glasbene zmožnosti, ki so jih učenci razvili v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Pozornost naj bo usmerjena k razvoju glasbenih sposobnosti, urjenju izvajalskih spretnosti, poglobljanju doživljanja glasbenih vsebin in sposobnosti analitičnega poslušanja. Ob obravnavanih glasbenih vsebinah naj učence seznanja s knjižno literaturo o glasbi, pesmaricami in drugim glasbenim gradivom.

Petje naj še vedno bo prevladujoča dejavnost. Pesemski repertoar naj se postopoma širi od enostavnih, enoglasnih ljudskih in umetnih pesmi k zahtevnejšim, tako slovenskim pesmim kot pesmim drugih kultur in narodov. Učitelj naj spodbuja učence k izvajalski zanesljivosti (točna intonacija, ritmična in melodična doslednost), doživetemu petju in interpretaciji ter pomnjenju glasbenih in besednih vsebin. Še vedno je primarna metode učenja pesmi metoda

imitacije, ki jo kombiniramo z metodo dela s slikovnim zapisom glasbe.

Z *ritmično izreko* naj učitelj pogloblja občutek za mero, ritem in enakomerno izvajanje. V drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju naj jo nadgradi tako, da učenci ritem posameznega besedila izvajajo na ritmičnih tolkalih, besedilo pa z notranjim govorom ali z ritmičnim dvo- in večglasjem (npr. v obliki kanona).

Igranje na glasbila (lastna, improvizirana, ljudska ter Orffova glasbila) naj spremlja govor ali petje. Učence naj učitelj uvaja v izvajanje samostojnih inštrumentalnih skladb. Tehniko igranja na različne inštrumente naj krepi individualno in skupinsko s čim večkratnimi ponovitvami in vajo.

Poslušanje naj vsebuje raznolik nabor ljudskih in umetnih skladb, skladb različnih vsebin, oblik, žanrov, zvrsti in zasedb iz domače in tuje literature. Učitelj naj spodbuja zbrano poslušanje ob skrbnem načrtovanju vseh faz poslušanja (začetna motivacija, večkratno poslušanje in povratna informacija). Učenčevo izražanje doživetij po poslušanju naj učitelj postopno nadgrajuje s pogovorom o glasbenih predstavah ter vrednotenju glasbe in izvedb.

Ustvarjanje naj bo v obliki poustvarjanja glasbenih vsebin, glasbene produkcije (dopolnjevanje in oblikovanje glasbenih vsebin, npr. glasbeno vprašanje in odgovor, oblikovanje spremljav z ostinati, bordunom) ter izražanja doživetij ob glasbi in drugih umetnostnih zvrsteh (npr. likovno, besedno, gibno), prav tako tudi s prosto, svobodno improvizacijo. Vsak ustvarjalni dosežek naj učitelj pospremi s pogovorom in izmenjavo mnenj.

Glasbeni jezik naj učenci usvajajo postopno in v procesih glasbenega izvajanja, ustvarjanja in poslušanja. Pomembno je postopno ozaveščanje in razumevanje glasbenih zakonitosti ter njihovo poimenovanje. Višja raven učenčevih glasbenih sposobnosti in izkušenj mu omogoča orientacijo v slikovnem zapisu, prepoznavanje odnosov v tonskih trajanjih in višinah ter v odnosih med glasbenimi deli in celoto ob podpori sodobne digitalne tehnologije.

Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

Pouk glasbene umetnosti v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju naj poteka tako, da bo za otroke osrečujoč, da se bodo skozi glasbene dejavnosti lahko izražali, razvijali empatijo, odnos do skupinskega muziciranja, sprejemanja različnosti in ob tem z aktivnim muziciranjem razvijali svoje glasbene sposobnosti, spretnosti in znanja. Prav tako naj bo dejavnostno naravnana, in sicer tako, da bodo ob petju, igranju na glasbila, ustvarjanju in poslušanju učenci spoznavali glasbeno literaturo, temeljne informacije o značilnostih, zakonitostih in vlogi glasbe v zgodovinskem času in kulturnem prostoru. Ob podpori sodobne digitalne tehnologije naj učitelj pogloblja izkušnje in znanja ter spodbuja učence k radovednosti in iskanju informacij o glasbi. Prav tako jih naj navaja na uporabo ustreznih glasbenih virov in literature (operne in baletne zgodbe, glasbeni leksikoni za mlade, pesmarice ipd.).

Glasbeni repertoar naj bo pester, od vokalnih, instrumentalnih do vokalno-instrumentalnih

skladb različnih obdobij, oblik, žanrov, zvrsti in zasedb. Ker je glasba del mladostnikovega vsakdana, je treba mlade osveščati o negovanju sluha, zdravem zvočnem okolju ter primerni jakosti poslušane glasbe.

Petje enoglasnih ljudskih in umetnih pesmi iz domače in svetovne literature naj učitelj nadgrajuje z dvo- ali večglasnim petjem v kanonu. Izbira pesmi naj bo v skladu z učenčevimi glasovnimi in razvojnimi spremembami (mutacija), zmožnostmi ter interesi. Pesmi naj učitelj uči po metodi imitacije, v kombinaciji z metodo dela s slikovnim in notnim zapisom ter usmerja v pravilno pevsko tehniko. Petje naj povezuje z gibalno-plesnimi dejavnostmi ter bogati pesemski repertoar s pesmimi za prosti čas in druženje.

Igranje na glasbila naj vključuje spremljave k petju, dopolnjevanje glasbenih vsebin in igranje krajših samostojnih instrumentalnih skladb. Za dvig motivacije in ohranjanja aktivnega odnosa do glasbe lahko občasno učitelj poseže tudi po priredbah znanih skladb. Učitelj naj izbira spremljave z ostinatnimi motivi, bordunom in enostavnimi kadencami ter spodbuja skupinsko muziciranje.

Poslušanje je usmerjeno od doživljajskega k analitičnemu s ciljem spoznavanja glasbenih vsebin iz posameznih stilnih obdobij iz slovenske in drugih kultur. Učitelj naj spodbuja zbrano in pozorno poslušanje. Med večkratnim poslušanjem skladbe lahko učenci beležijo potek v enostavnih glasbenih zapisih ali nakazujejo potek z ustvarjalnim gibom. Po poslušanju je priporočeno spodbujanje izražanja doživetij, mnenj ter vrednotenje glasbe in izvedb. Učitelj naj izkoristi prednosti uporabe digitalnih tehnologij za kvalitetnejši prenos ter nazornejši prikaz, hranjenje in posredovanje zvočnih ter drugih informacij, ki pomagajo razumeti glasbo v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.

Ustvarjanje v obliki poustvarjalnega pevskega in instrumentalnega izvajanja, ustvarjanja in dopolnjevanja glasbenih vsebin ali ustvarjalnega izražanja glasbe skozi druge umetnostne zvrsti naj temelji na doživljanju in estetskem oblikovanju ter izkušnjah in znanjih učencev.

Učitelj naj sistematično pogloblja razumevanje in uporabo *glasbenega jezika*, pri čemer naj navaja na estetsko občutljivost in vrednotenje glasbenih del. Pri poglobljanju razumevanja znanj iz svetovne in nacionalne glasbene kulture naj izkoristi možnosti medpredmetnega povezovanja z drugimi področji.

PRIPOROČENE VSEBINE		
1. VIO	2. VIO	3. VIO
Od 1. do 3. razreda <ul style="list-style-type: none"> • Zvočnost telesa in okolice • Zvoki glasbil 	4. razred <ul style="list-style-type: none"> • Zvoki in glasba okrog nas • Izdelamo si zvočilo/glasbilo in zaigramo nanj • Zvočne uganke 	7. razred <ul style="list-style-type: none"> • Poki, zveni, šumi in toni kot glasbeno gradivo • Raznoliki glasbeni zapisi • Začetki glasbe

<ul style="list-style-type: none"> • Izdelamo si zvočilo in zaigramo nanj • Zvočne uganke • Glasba narave in letnih časov • Pesmi, besedila in skladbe o vremenu • Živali v glasbi • Promet in prometna sredstva v pesmih in skladbah • Glasba, ki pripoveduje o urah in času • Glasba običajev • Glasba praznikov in praznovanj • Glasba v družini • Glasba nas povezuje • Glasbena razpoloženja • Glasbene pravljice in zvočne zgodbe 	<ul style="list-style-type: none"> • Glasbo sprejemamo in doživljamo • Z glasbo doma in v šoli • Kje vse srečamo glasbo? • Glasbo ustvarjamo in izvajamo • Glasba – večna človekova spremljevalka <p>5. razred</p> <ul style="list-style-type: none"> • Najlepša je živa glasba • Slovensko ljudsko izročilo • Poklici v glasbi • Glasbeni »pokaži, kaj znaš« • Glasba in glasbene skupine v domačem okolju • Z glasbo in glasbenimi festivali po Sloveniji • Glasba in ples tujih narodov <p>6. razred</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naše glasbeno telo in skrb zanj • Vokalna glasba, pevski glasovi in sestavi • Instrumentalna glasba, glasbila in sestavi • Vokalno-instrumentalna glasba in sestavi • Izdelamo glasbila in zaigramo nanje • Zablešimo ob glasbi 	<ul style="list-style-type: none"> • Glasba starih civilizacij • Glasba srednjega veka • Glasba renesanse • Glasba baroka <p>8. razred</p> <ul style="list-style-type: none"> • Človekova potreba po povezanosti z glasbo • Glasba klasicizma • Glasba romantike • Ustvarjam lastno glasbo in se posnamem • Glasba in tehnična sredstva skozi čas <p>9. razred</p> <ul style="list-style-type: none"> • Glasba impresionizma in ekspresionizma • Glasba kot odraz družbenih dogajanj 20. stoletja • Jazz • Muzikal • Komunikacija glasbe prek medijev in digitalne tehnologije • Ustvarjam lastno glasbo in se posnamem • Popularna glasba in njeni tokovi
--	--	--

6.2 Medpredmetne povezave

Medpredmetno povezovanje predmeta glasbena umetnost v prilagojenem programu z NIS lahko poteka na ravni procesov in ciljev učenja ter na ravni vsebin in pojmov z drugimi predmeti. Medpredmetno povezovanje pomembno vpliva na dvig uporabne vrednosti znanja ter doseganja ciljev glasbene umetnosti ter ostalih predmetov, vendar zahteva smiselno povezovanje in obravnavo vsebin.

Predlogi medpredmetnih povezav:

a) **na ravni procesov in ciljev učenja** (razvoj sposobnosti, spretnosti in znanj):

- poimenovanje, prepoznavanje, primerjanje, ponazarjanje, razlikovanje, razvrščanje, urejanje, povezovanje, uporabljanje, analiziranje, konkretiziranje, vrednotenje idr. (kognitivno področje razvoja);
- sprejemanje, opazovanje, sodelovanje, upoštevanje, udeleževanje, opredeljevanje, usklajevanje, medosebno komuniciranje, pozorno poslušanje, samozaupanje, pozornost, vrednotenje, samostojno učenje, samoiniciativnost idr. (afektivno področje razvoja);
- zavedanje telesa, gibalna sproščenost, orientacija v prostoru, gibalne sposobnosti (koordinacija, ravnotežje, moč, gibljivost), gibalna komunikacija, ustvarjanje, izraznost, občutljivost in vrednotenje, groba in fina motorika, jasna izreka, širjenje besedišča, oblikovanje glasov in besed, koordinacija besed in kretenj, grafomotorične spretnosti, nebesedna komunikacija idr. (psihomotorično področje razvoja);

b) na ravni vsebin in pojmov:

- **slovenščina in tuji jezik:** intonacija govora, jasna, ritmična izreka, ljudske in umetne pesmi, ritem, zvočnost pesmi, besedni zlogi in poudarki, zvočno slikanje, umetnostna besedila, ločila, besedni zaklad, uvod, jedro, zaključek, narečje, beseda, glas, zlog, proza, pravljica, oder, scena, zvočna oprema, kostumi, nastopanje, nebesedno sporazumevanje, glasbena oprema, gledališka oz. lutkovna predstava, rima, ritem, verz, kitica, ljudski običaji, tiho – glasno, poudarjeno – nepoudarjeno, zgoraj – spodaj, levo – desno, spredaj – zadaj, blizu – daleč, višje – nižje, hitreje – počasneje, daljše – krajše, glasneje – tiše, tišina – zvok, hitro – počasi idr.;
- **matematika:** liki, črte, točke, celota, deli celote, vzorec, zaporedje, naravna števila, soda in liha števila, množica, enote za čas, krajši – daljši, prej – potem, naravna števila, racionalna števila idr.;
- **šport:** gibalne sposobnosti (koordinacija, hitrost, gibljivost, natančnost), vaje dihanja in sproščanja, ravnotežje, telesna drža, mimika, ritmično gibanje (korakanje, hoja, skoki), ljudski plesi in običaji, družabni plesi, vzorec, pantomima, ritem, čas, sluh, pika, črta, takt, doba, tempo, dinamika, telesna drža, hoja, korakanje, skoki, vaje za pravilno držo, dihalne vaje, zdravo okolje idr.;
- **spoznavanje okolja:** kulturni prazniki, zvok, zvočila, zvoki okolja, ljudski plesi in običaji, celota in deli celote, sedanost – preteklost, različno – enako, hoja, tek, skok;
- **likovna umetnost:** umetnik, barva, lik, črta, pika, celota, deli celote, oblika, ponavljanje, večji – manjši, različen – enak, enakomerno – neenakomerno, nizek – visok, sorodne – različne barve, svetlo – temno, harmonija, ritem, prostor, trd – mehak, hrapav – gladek, gledališče, oder, scena, ponavljanje, kulturni spomeniki, zvok, gibanje, okrask, motiv idr.;
- **naravoslovje:** zvok, zvočila, valovanje, glasnost zvoka, nihanje, ton, šum, hitrost zvoka, jakost zvoka idr.;
- **družboslovje:** družina, okolje, glasbene ustanove, prazniki, šege, navade, slovenske ljudske pesmi, kulturna dediščina, muzej, kulturni spomenik, sodobnost, preteklost, prihodnost, glasba sosednjih in daljnih dežel, strpnost idr.;
- **gospodinjstvo:** okolje, dom, družina, čas, praznovanja, navade idr.;
- **tehnika in tehnologija:** gibanje, vrste gibanja, okolje, snemanje, zvok, glasbila, tehnologija idr.

6.3 Preverjanje, formativno spremljanje in ocenjevanje znanja

Preverjanje, formativno spremljanje in ocenjevanje znanja so sestavni deli učnega procesa. Svojo vlogo imajo tako pri poučevanju kakor tudi pri učenju, saj pomembno vplivajo na to, kako se učenci učijo, kakšno znanje pridobijo in kakšen odnos do učenja ter znanja gradijo.

Proces učenja poteka v več fazah. Oblikovanje namenov učenja in kriterijev uspešnosti praviloma spada v obdobje pred učenjem (tudi kasneje se nanje vračamo), povratna informacija pa je ključna za uspešno učenje v vseh njegovih fazah, saj sproža konstruktiven dialog in usmerja učenje. Posledično ima vsak učenec na ta način možnost doseči cilje, ki si jih je v tem trenutku zastavil, oz. ugotoviti, kaj mora storiti, da jih bo dosegel. Samousmerjanje učenja je celovit proces, ki se začne s postavljanjem namenov učenja in konča s samovrednotenjem. Če samovrednotenje izostane, tudi prejšnji koraki nimajo pravega smisla. V procesu vrstniškega vrednotenja se učenci učijo sporočati povratno informacijo in tako poglobljajo razumevanje kriterijev uspešnosti. Razvijajo zmožnost kritičnega mišljenja, argumentiranja ter zavedanje o pomenu svojih ravnanj (npr. pri delu v skupini).

S preverjanjem znanja pred obravnavo učnih vsebin, med njo in po njej se zbirajo informacije o tem, kako učenec dosega cilje oziroma standarde znanja iz učnih načrtov.

Pri formativnem spremljanju gre za kompleksno in sprotno spremljanje razvoja učenčevih glasbenih sposobnosti in spretnosti ter opazovanje učenca pri izvajanju, ustvarjanju in poslušanju glasbe. Pri tem učitelj učenca podpira tako, da nenehno ugotavlja, kako napreduje, in prilagaja pouk na podlagi njegovih pravočasnih in sprotnih povratnih informacij ter omogoči nadaljnje usvajanje in poglobljanje znanja. Kakovostna povratna informacija učenca seznanja z doseženim, opozori in ponudi pot za odpravo pomanjkljivosti, ga spodbudi k spremljanju lastnega napredka ter mu omogoči tako možnost samoregulacije kot tudi podlago za nadaljnje učenje.

Ocenjevanje znanja predstavlja vrednotenje doseganja ciljev in standardov izvajanja, ustvarjanja in poslušanja glasbe ter razumevanje in uporabo glasbenih pojmov v skladu s cilji oz. standardi znanja, ki jih določa učni načrt. Učitelj ocenjevanje znanja opravi po obravnavi učnih vsebin in po opravljenem preverjanju znanja iz teh vsebin.

6.4 Individualizacija in diferenciacija

Pri izvedbi učnega procesa učitelj upošteva načelo **individualizacije**. Glasbene dejavnosti prilagodi individualnim zmožnostim učencev, njihovi razvojni stopnji ter interesom. Didaktične prilagoditve posamezne učne ure lahko sestavljajo individualizirani cilji ali standardi, individualizirane vsebine, prilagoditve metod in oblik dela, izbor učnih sredstev in pripomočkov.

Diferenciacija učnega procesa se odvija v okviru organizacije dela in omogoča prilagoditve v vseh segmentih učnega procesa, tako v fazi načrtovanja, organizacije in izvedbe učne ure kot tudi pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Z učenci delamo individualno, v manjših ali večjih

skupinah, ob upoštevanju njihovih primanjkljajev, ovir oz. motenj, ki terjajo dodatne prilagoditve učnega procesa.

6.5 Digitalna tehnologija

Uporaba digitalne tehnologije pri pouku glasbene umetnosti učinkuje na kognitivne, afektivne in psihomotorične vidike otrokovega glasbenega doživljanja in izražanja. Učitelj naj uvaja sodobno tehnologijo v pouk glasbe premišljeno in postopno. Prisotnost tehnologije naj ne zmanjšuje vloge učitelja in učencev pri glasbenih dejavnostih, ampak jim služi zgolj v podporo (npr. za ogled posnetkov, snemanje lastnih kreativnih idej).

Sodobna tehnologija omogoča večjo nazornost ter možnost prenosa, posredovanja in shranjevanja glasbenih vsebin. V učenje in poučevanje glasbe jo vključujemo kot učno sredstvo, ki daje raznovrstne glasbene informacije. Učinkovitost in ekonomičnost uporabe za učitelja in/ali učenca se kaže predvsem v prenosu, hranjenju in urejanju glasbenih vsebin in zvočnih zbirk, raziskovanju zvoka in zvočnega večglasja, prenosu zvočnih predstav v glasbene zapise, iskanju informacij ter pri vzpostavljanju novih oblik socializacije in (glasbene) komunikacije med uporabniki sodobne tehnologije ter med uporabnikom in virom (glasbenih) informacij.

Drugi vidiki uporabe sodobne tehnologije se kažejo tudi v spremljanju in izbiranju kakovostnih glasbenih sporedov ter spoznavanju umetniških dosežkov glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev, prevajanju glasbenih zamisli v glasbene zapise, vzpostavljanju novih oblik socializacije in komunikacije ter v možnostih oblikovanja, predvajanja in shranjevanja lastnih glasbenih dosežkov in dosežkov drugih.

Pri načrtovanju je treba upoštevati učenčeve glasbene izkušnje in izkušnje s sodobno tehnologijo ter njegovo motiviranost in pripravljenost za uporabo.

ZNANJA IZVAJALCEV

PREDMET	IZVAJALEC	ZNANJA
Glasbena umetnost 1. in 2. VIO	Učitelj	<ul style="list-style-type: none">S področij visokošolskega izobraževanja defektologije ali specialne in rehabilitacijske pedagogike
Glasbena umetnost 3. VIO	Učitelj	<ul style="list-style-type: none">S področij visokošolskega izobraževanja glasbene pedagogike